

C-240/24 - 1

Krapkowice, 16.03.2024 roku

**Kancelaria Notarialna
Justyna Gawlica, Marcin
Margoński s.c.**

ul. Opolska 5/1, 47-300 Krapkowice
tel./fax 77 451 30 05, tel. kom. 510 106 694

e-mail: kancelaria@notariusz-krapkowice.pl
NIP 1990130161, REGON 525674775

Wpisano do rejestru Trybunału Sprawiedliwości pod numerem	1287825	
Luksemburg, dnia	03. 04. 2024	Sekretarz, z upoważnienia
Faks/E-mail:		
Wpłynęło dnia:	27/3/24	Maria Siekierzyńska administratorka

Działając jako zastępca notariusza Justyny Gawlica, notariusza w Krapkowicach, w ramach postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany europejskiego poświadczenia spadkowego po K.T. wydanego dnia 5.7.2023 r., za numerem repertorium A 5235/2023, prowadzonego z udziałem N.T., O.T., S.T. oraz BNP Paribas Fortis SA/NV:

I. zwracam się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

1. czy art. 71 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 należy interpretować w ten sposób, że pozasądowy organ wydający europejskie poświadczenie spadkowe jest w prowadzonym postępowaniu w przedmiocie uchylecia lub zmiany wydanego poświadczenia uprawniony do wystąpienia w trybie art. 267 TFUE z pytaniem prejudycjalnym?

a w razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

2. czy art. 71 ust. 2 tego powołanego rozporządzenia dopuszcza obciążenie na podstawie prawa krajowego kosztami postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany europejskiego poświadczenia spadkowego banku, który nie był uczestnikiem postępowania o wydanie poświadczenia, nie składał wniosku o jego uchylecie lub zmianę, ale kwestionował skutki legitymacyjne przedstawianego mu poświadczenia w sposób, który doprowadził do wszczęcia przez organ wydający z urzędu postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany poświadczenia, przeprowadzonego z udziałem tegoż banku?

a w razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

3. czy art. 69 ust. 2 powołanego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że bank, któremu prezentowany jest ważny poświadczony odpis europejskiego poświadczenia spadkowego, nie jest uprawniony do kwestionowania statusu spadkobiercy osoby wylegitymowanej poświadczeniem?

II. utajnam tożsamość uczestników postępowania będących osobami fizycznymi poprzez nadanie im fikcyjnych inicjałów, nadanie fikcyjnych inicjałów spadkodawczyni, a sprawie – fikcyjnej nazwy „Annaberg”,

III. zawieszam postępowanie do czasu zakończenia postępowania prejudycjalnego.

Uzasadnienie:

1. Stan faktyczny sprawy, przebieg postępowania krajowego, relewantne przepisy prawa polskiego i praktyka ich stosowania

1.1. Stan faktyczny sprawy

1. Spadkodawczyni posiadała obywatelstwo polskie i niemieckie. Jako obywatelka niemiecka osiedliła się we Flandrii Zachodniej (Belgia). Była bezdzietną panną. Jej najbliższą rodziną byli zamieszkali na Górnym Śląsku (Polska) rodzice i siostra.

2. W fazie terminalnej choroby, tuż przed swoją śmiercią, spadkodawczyni przyjechała do rodzinnego domu. Sporządziła wtedy przed polskim notariuszem testament, w którym wybrała prawo polskie i ustanowiła siostrę wyłączną spadkobierczynią. Zmarła 6.2.2023 r. w Opolu (Polska), posiadając nadal miejsce zwykłego pobytu we Flandrii Zachodniej.

3. W skład spadku na terenie Belgii wchodziły między innymi środki na rachunku bankowym prowadzonym przez BNP Paribas Fortis SA/NV (dalej: bank). Spadkobierczyni nawiązała kontakt z notariuszem belgijskim, zapytując go o możliwość uzyskania belgijskiego aktu poświadczenia dziedziczenia. W związku z właściwością prawa polskiego została jednak skierowana do organów polskich.

4. W dniu 22.2.2023 r. dokonano w kancelarii notarialnej notariusz Justyny Gawlica otwarcia i ogłoszenia testamentu spadkodawczyni, połączonego z zawarciem przez rodziców i siostrę spadkodawczyni, będącą spadkobierczynią testamentową, to jest ogół uczestników postępowania spadkowego, umowy prorogacyjnej w trybie art. 5 rozporządzenia 650/2012. W efekcie przeprowadzonego postępowania spadkowego wydany został akt poświadczenia

dziedziczenia legitymujący siostrę spadkodawczyni jako jej wyłączną spadkobierczynię. Jeden wypis tego aktu został opatrzony zaświadczeniem dotyczącym dokumentu urzędowego w sprawie spadkowej, stanowiącym załącznik do rozporządzenia wykonawczego 1329/2014. W zaświadczeniu tym notariusz opisał skutki wydanego aktu poświadczenia dziedziczenia, jego wiążący w obrocie prawnym charakter¹ i wskazał na dokonaną przez TSUE w wyr. z 23.5.2019 r., C-658/17, WB kwalifikację prawną.

5. Bank zażądał jednak od spadkobierczyni przedłożenia europejskiego poświadczenia spadkowego (dalej: EPS). W związku z tym 5.7.2023 r. wydane zostało EPS legitymujące siostrę spadkodawcy jako wyłączną spadkobierczynię.

1.2 Przebieg postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany wydanego EPS

6. Pod koniec sierpnia 2023 r. spadkobierczyni powróciła do notariusza i skonfrontowała go z przebiegiem korespondencji prowadzonej z bankiem już po przedłożeniu bankowi ważnego odpisu EPS. Wynikało z niej, że bank wymaga od spadkobierczyni m.in. przedłożenia zaświadczenia z ewidencji ludności potwierdzającego, że spadkodawczyni rzeczywiście nie miała dzieci oraz wydanego przez notariusza belgijskiego aktu poświadczenia dziedziczenia (*verklaring van erfrecht*).

7. W dniu 18.9.2023 r. notariusz zwrócił się do spadkobierczyni i banku, udzielając im obszernych pouczeń na temat stanu prawnego wynikającego z faktu zawarcia umowy jurysdykcyjnej w trybie art. 5 rozporządzenia 650/2012 oraz wydania EPS. Notariusz odmówił jednocześnie wydawania jakichkolwiek dowodów czy potwierdzeń, że EPS zostało wydane prawidłowo i dochowana została procedura jego wydania, uznając, że nie jest rolą dłużnika spadkowego, także banku, ocena takich okoliczności. Bank pouczony został o możliwości złożenia zgodnie z art. 71 ust. 2 rozporządzenia 650/2012 wniosku o uchylenie lub zmianę EPS. Wskazano, że z do czasu uchylecia lub zmiany EPS pozostaje wiążące.

8. Jednocześnie notariusz wskazał, że spoczywa na nim też obowiązek dokonania z urzędu uchylecia lub zmiany wydanego EPS, które byłoby nieprawidłowe. Notariusz zasygnalizował, że za niezwykle niepokojącą uznaje odmowę uznania przez profesjonalny podmiot, jakim jest bank, skutków legitymacyjnych przedkładanego EPS, co może wskazywać na to, że bank ma

¹ Wskazując, że „dowód, że osoba wskazana w poświadczeniu jako spadkobierca nie jest spadkobiercą lub, że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony jedynie w postępowaniu o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia przed sądem spadku (art. 679 kodeksu postępowania cywilnego); do tego czasu akt poświadczenia dziedziczenia pozostaje wiążący także dla organów władzy publicznej, w tym sądów.”

podstawy do przyjęcia, że EPS jest nieprawidłowy i ma wiedzę o okolicznościach, które nie były znane organowi wydającemu. Strony poinformowane zostały, że na początku listopada sprawa zostanie ponownie poddana analizie i jeśli do tego czasu nadal kwestionowane będą skutki legitymacyjne wydanego EPS, notariusz rozważy wszczęcie z urzędu postępowania w przedmiocie uchylenia lub zmiany EPS. Zostało jednocześnie poddane pod rozwagę stron, że wszczęcie takiego postępowania generowałoby koszty proceduralne (taksa notarialna, koszty doręczeń i tłumaczeń).

9. W dniu 3.11.2023 r. notariusz – otrzymawszy wcześniej sygnał od spadkobierczyni, że stan faktyczny nie uległ zmianie, a bank nadal kwestionuje skutki legitymacyjne przedłożonego mu EPS i nie uzyskawszy żadnej reakcji ze strony banku – wszczął z urzędu postępowanie w przedmiocie uchylenia lub zmiany EPS przy udziale spadkobierczyni, rodziców spadkodawczyni oraz banku. Uczestnikom postępowania wyznaczony został termin 6 tygodni do przekazania notariuszowi wszelkich informacji i dokumentów mogących świadczyć o nieprawidłowości EPS. Skutki wydanego EPS nie zostały zawieszane.

10. Jednocześnie uczestników postępowania pouczone m.in., że postępowanie wszczynane jest w związku z powzięciem przez notariusza wiedzy, że bank odmawia uznania skutków legitymacyjnych EPS, co nakazuje notariuszowi przypuszczać, że bank może być w posiadaniu informacji lub dokumentów nieznanymi organowi wydającemu EPS, a wpływających na prawidłowość poświadczenia, a ponadto, że rezultat i przebieg postępowania w przedmiocie uchylenia lub zmiany EPS będą miały wpływ na decyzję notariusza o obciążeniu poszczególnych uczestników kosztami postępowania, rozliczenie których to kosztów zostało odroczone do czasu sporządzenia protokołu kończącego postępowanie. Żaden z uczestników postępowania nie przedstawił żadnych okoliczności mogących świadczyć o nieprawidłowości wydanego EPS.

1.3. Relewantne w sprawie przepisy prawa krajowego

11. Ustawa z 14.2.1991 r. Prawo o notariacie:

Art. 79 [Rodzaje czynności] Notariusz dokonuje następujących czynności:

(...)

1b) podejmuje czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego; (...)

Art. 95t Notariusz stwierdza w protokole wydanie, sprostowanie, zmianę lub uchylenie europejskiego poświadczenia spadkowego albo zawieszenie jego skutków, jak również odmowę dokonania tych czynności. (...)

Art. 95v W razie stwierdzenia, że istnieje określona w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 95q (*rozporządzeniu 650/2012 – przypis notariusza*), podstawa do zmiany lub uchylenia europejskiego poświadczenia spadkowego, notariusz może je zmienić lub uchylić także z urzędu.

Art. 95w Notariusz z urzędu doręcza wypis protokołu obejmującego sprostowanie, zmianę lub uchylenie europejskiego poświadczenia spadkowego albo zawieszenie jego skutków, jak również odmowę dokonania tych czynności, wraz z pouczeniem o przysługującym środku odwoławczym. Przepis art. 95u § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio. Wypis protokołu obejmującego te czynności notariusz z urzędu doręcza także wszystkim osobom, którym wydano poświadczony odpisy europejskiego poświadczenia spadkowego.

Art. 95u § 1. Notariusz z urzędu doręcza wypis protokołu obejmującego wydanie lub odmowę wydania europejskiego poświadczenia spadkowego wraz z pouczeniem o przysługującym środku odwoławczym. Uzasadnienie tych czynności notariusz sporządza w terminie tygodnia na żądanie osoby biorącej udział w czynności notarialnej zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia wypisu protokołu albo gdy osoba biorąca udział w czynności notarialnej, która takiego żądania nie zgłosiła, wniosła środek odwoławczy w ustawowym terminie.

Art. 95x § 1. Na czynności notariusza w przedmiocie wydania, sprostowania, zmiany lub uchylenia albo zawieszenia skutków europejskiego poświadczenia spadkowego przysługuje zażalenie. Przepis art. 83 stosuje się odpowiednio.

(...)

Art. 83 § 1. Na odmowę dokonania czynności notarialnej osoba zainteresowana może wnieść, w terminie tygodnia od dnia doręczenia uzasadnienia odmowy, a gdy nie zażądała w przepisany terminie doręczenia uzasadnienia odmowy - od dnia, w którym dowiedziała się o odmowie, zażalenie do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę kancelarii notariusza odmawiającego dokonania czynności notarialnej. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem tego notariusza.

(...)

Art. 5 § 1. Notariuszowi za dokonanie czynności notarialnych przysługuje wynagrodzenie określone na podstawie umowy ze stronami czynności, nie wyższe niż maksymalne stawki taksy notarialnej właściwe dla danej czynności.

§ 2. Wynagrodzenie, o którym mowa w § 1, nie obejmuje kosztów przejazdu i innych niezbędnych wydatków, poniesionych przez notariusza w związku z dokonaniem czynności.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, maksymalne stawki taksy notarialnej za czynności notarialne, o których mowa w § 1, oraz maksymalne kwoty, o które może być zwiększone wynagrodzenie za dokonanie czynności notarialnych poza kancelarią notarialną, mając na względzie wartość przedmiotu i rodzaj czynności notarialnej, stopień jej zawichości, nakład pracy notariusza, czas przeznaczony na dokonanie czynności oraz interes społeczny gwarantujący należyty dostęp do czynności notarialnych w obrocie cywilnoprawnym, a także uwzględniając, że maksymalna stawka za czynność notarialną nie może przekroczyć sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stosowanego poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Art. 89 § 1. Strony czynności notarialnej odpowiadają solidarnie za wynagrodzenie należne notariuszowi. (...)

12. § 10a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej z dnia 28 czerwca 2004 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1473)

(...)

2a. Za czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego, z wyłączeniem czynności, o których mowa w ust. 2b i 2c oraz § 12, maksymalna stawka wynosi 400 zł.

(...)

1.4. Praktyka stosowania przepisów o taksie notarialnej

13. Należy zaznaczyć, że umowne uzgodnienia dotyczące taksy notarialnej, o którym mowa w art. 5 § 1 prawa o notariacie, nie dotyczą w praktyce stosowania przytoczonych przepisów czynności podejmowanych przez notariusza w wykonaniu funkcji sądu spadku. Dotyczą raczej sfery działania notariusza związanej ze sporządzaniem umów. Po pierwsze bowiem wysokość maksymalnej taksy notarialnej w postępowaniach spadkowych jest symboliczna i

nie zależy od wartości majątku spadkowego. Nie kompensuje ona notariuszowi czasu poświęcanego sprawie ani osobiście, ani nawet przez jego sekretariat, co w systemowym założeniu jest wyrównywane przez taksę notarialną za inne czynności notarialne. W omawianej kategorii spraw nie ma na płaszczyźnie *law in action* miejsca na jakiegokolwiek uzgodnienia ze stronami dotyczące wynagrodzenia notariusza i przyjmowana jest każdorazowo wynikająca z rozporządzenia stawka maksymalna. Po drugie zaś w niniejszej sprawie notariusz wszczął postępowanie o charakterze publicznoprawnym, którego wynik mógłby wpłynąć potencjalnie albo na odpowiedzialność odszkodowawczą banku, albo na odpowiedzialność karną za składanie fałszywych oświadczeń przez strony pierwotnego postępowania o wydanie EPS. Charakter sprawy i konieczność zachowania dystansu względem stron tym bardziej wykluczają jakiegokolwiek uzgodnienia dotyczące wysokości taksy notarialnej.

14. Notariusz akcentuje ten aspekt, gdyż w przeszłości doszło do zawarcia w opinii rzecznika generalnego Y. Bot z 17.05.2017 r. w sprawie C-658/17, WB, pkt 92 nieprecyzyjnych uwag w zakresie taksy notarialnej należnej polskiemu notariuszowi za prowadzenie postępowania o wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia.

2. Kognicja notariusza w postępowaniu krajowym i uzasadnienie kompetencji do wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym

15. Na wstępie wymaga podkreślenia, że notariusz dostrzega w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału w sprawach z zakresu rozporządzenia 650/2012 jasną tendencję, którą można odbierać jako sprowadzanie notariuszy do roli usługodawców, nie zaś krajowych organów postępowania spadkowego. W ocenie notariusza nie uwzględnia to należycie nieprocesowego charakteru postępowań spadkowych w wielu państwach członkowskich, a także autonomii krajowych porządków prawnych, które decydują o podziale kompetencji między sądami a notariuszami (art. 2 rozporządzenia 650/2012) oraz definiują zakres nasycenia notariatów w poszczególnych państwach członkowskich elementami publicznoprawnymi. Dotychczasowe rozstrzygnięcia Trybunału nie zwalniają jednak notariusza z powinności podejmowania prób efektywnego kształtowania powierzonych mu postępowań i wykonywania powierzonych mu kompetencji, do czasu aż zostanie to notariuszowi uniemożliwione, co zdejmuje z niego jednocześnie odpowiedzialność – także odszkodowawczą – za taki stan rzeczy. Białe plamy powstające w systemie regulacyjnym rozporządzenia 650/2012 i systemowe dysfunkcjonalności wynikające z nieuwzględniania roli, jaką w wielu krajowych systemach prawnych odgrywają w postępowaniach spadkowych

notariusze, choć dotkliwe w codziennej pracy w sprawach transgranicznych i negatywnie wpływające na sytuację prawną stron prowadzonych postępowań, nie leżą w zakresie wpływu indywidualnego notariusza – odmiennie niż przebieg poszczególnych powierzonych mu spraw.

16. Przedmiotem dalszych uwag będzie kompetencja polskiego notariusza do zadania pytania prejudycjalnego w ściśle określonym kontekście – prowadzenia postępowania o uchylenie lub zmianę EPS. Kwestia ta powinna być starannie odróżniana od kwalifikowania polskiego notariusza jako sądu przy wykonywaniu innych kompetencji czy w innych kontekstach regulacyjnych.

17. Zgodnie z art. 71 ust. 2 rozporządzenia 650/2012 ustawodawca polski nałożył na notariusza jako organ wydający EPS obowiązek prawny zmiany lub uchylenia wydanego EPS w przypadku jego nieprawidłowości, także z urzędu. Na notariuszu spoczywa tym samym obowiązek bezterminowego dbania o prawidłowość wydanego poświadczenia i badania sygnałów, które na jego nieprawidłowość mogłyby wskazywać. Organ wydający, który uzyskuje sygnał mogący wskazywać na nieprawidłowość wydanego poświadczenia zobligowany jest tym samym kwestię tej prawidłowości wyjaśnić. Art. 71 ust. 2 rozporządzenia 650/2012 przewiduje w tym zakresie przeprowadzenie – z urzędu lub na wniosek – stosownego postępowania wyjaśniającego w przedmiocie prawidłowości poświadczenia, co wynika ze sformułowania „w przypadku gdy ustalono², że poświadczenie lub jego poszczególne części są nieprawidłowe”.

18. Przedmiotem prowadzonego postępowania jest prawidłowość treści wydanego EPS jako przesłanka jego zmiany lub uchylenia, a tym samym pozbawienia poświadczenia skutków legitymacyjnych, które wywołuje ono w obrocie prawnym. Jednocześnie, choć jest to jedynie aspekt pochodny, rozstrzygnięcia wydawane przez organ wydający mogą stać się ma gruncie prawa krajowego tłem dla oceny prawnokarnej oświadczeń składanych wcześniej przez uczestników postępowania o wydanie EPS (art. 66 ust. 3 rozporządzenia 650/2012). Dotyczy to sytuacji, w których stwierdzana nieprawidłowość EPS związana byłaby z okolicznościami świadomie zatajonymi przez uczestników postępowania w sposób generujący ich odpowiedzialność karną za składanie fałszywych oświadczeń.

² Ang. „where it has been established”.

19. Centralną kwestią jest tym samym, czy w ramach oceny prawidłowości EPS dokonywanej przez notariusza jako organ wydający notariusz sprawuje w sprawie o uchylenie lub zmianę EPS funkcje sądowe. Powierzenie – także pozasądowym organom wydającym – kompetencji do uchylania lub zmiany EPS w ocenie notariusza nieodzownie wiąże się z koniecznością rozstrzygnięcia również spraw spornych – i to potencjalnie spornych zarówno między uczestnikami pierwotnego postępowania o wydanie EPS, jak i w relacjach z osobami trzecimi.

20. Można zakładać, że najczęstszymi, wręcz klasycznymi, przypadkami spraw o uchylenie lub zmianę EPS będą przypadki wydania poświadczenia opartego na ustawowym porządku dziedziczenia, objętego konsensusem między wszystkimi uczestnikami postępowania i niebudzącym żadnych wątpliwości, gdy już po wydaniu EPS dojdzie do ujawnienia istnienia rozrządzenia testamentowego. Doświadczenie krajowych postępowań spadkowych pozwala przyjąć, że – zwłaszcza własnoręczne – testamenty ujawniane w takiej sytuacji będą prowadziły do sytuacji, w których jeden uczestnik postępowania uzna, że ujawniony testament modyfikuje porządek dziedziczenia, więc wydany EPS tego porządku dziedziczenia już nie oddaje, inny uczestnik uzna, że testament zawiera jedynie rozrządzenia na wypadek śmierci niewpływające na dziedziczenie, nadal prawidłowo poświadczone EPS (np. zapisy damnacyjne, polecenia), a kolejny uczestnik będzie kwestionował ważność samego testamentu, podnosząc że nie został on sporządzony przez spadkodawcę. Organ wydający będzie musiał w takich sprawach rozstrzygać klasyczny spór dotyczący dziedziczenia – poprzez przyjęcie w spornej sprawie podstaw uchylenia lub zmiany EPS albo braku takich podstaw.

21. Inną powtarzalną konstelacją będzie zawarcie w EPS stanu prawnego w zakresie dziedziczenia niesporego między uczestnikami postępowania o wydanie EPS i niebudzącego wówczas żadnych wątpliwości, także organu wydającego, który to stan będzie następnie aktywnie kwestionowany przez osoby trzecie, względem których legitymowani EPS spadkobiercy zaczną wykonywać swoje uprawnienia. Niniejsza sprawa mieści się trochę w tej kategorii, z tą jednak różnicą, że bank nie podejmował aktywnych starań o uchylenie lub zmianę EPS, a jedynie sprowokował swoją postawą wszczęcie takiego postępowania. Jeśli jednak, tytułem przykładu, wylegitymowani EPS spadkobiercy zaczną realizować względem dalszych krewnych spadkodawcy swoje roszczenia o zapłatę zachowku, związane z darowiznami poczynionymi za życia przez spadkodawcę, łatwo jest wyobrazić sobie sytuacje, w których ci dalsi krewni zwrócą się do organu wydającego ze wskazaniem na okoliczności z

biografii spadkodawcy, które ich zdaniem powinny prowadzić do innych niż pierwotnie przyjęte ocen w zakresie ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy³.

22. Każdy organ wydający, także pozasądowy – jakkolwiek dalekie nie byłoby to od jego roli na gruncie prawa krajowego w innych kontekstach i jak bardzo nie stroniłby w tych innych kontekstach od rozstrzygania spraw spornych – musi w sprawach o uchylenie lub zmianę EPS być tym samym gotowy do rozstrzygania także spraw spornych. Bez takich rozstrzygnięć nie jest w stanie decydować o uchyleniu lub zmianie EPS.

23. Zakres, w którym organ wydający rozstrzyga o wątpliwościach w zakresie poprawności EPS może być różny w zależności od tego, czy przedmiotem rozważań jest uchylenie czy zmiana EPS (przy czym przesłanki tych dwóch środków i rozgraniczenie między nimi nie są wolne od kontrowersji). Także w wypadku uchylenia EPS organ wydający nie może uchylić się od rozstrzygania spraw spornych. Pojawienie się sporu w zakresie treści poświadczenia samo w sobie nie umożliwia bowiem jego uchylenia. By uchylić EPS albo odmówić jego uchylenia, organ wydający musi ocenić prawidłowość treści poświadczenia, a tym samym zająć merytoryczne stanowisko w budzącej kontrowersję kwestii zgodności treści poświadczenia z rzeczywistym stanem prawnym.

24. Prowadząc postępowanie w przedmiocie uchylenia lub zmiany EPS, organ wydający musi dla wykonania powierzonych mu zadań mieć dostęp do infrastruktury instytucjonalnej prawa unijnego niezbędnej do ustalenia i oceny okoliczności relewantnych w sprawie. Może to dotyczyć nie tylko procedury prejudycjalnej, ale w pierwszej mierze rozporządzenia 2020/1784⁴, gdyż postępowania o uchylenie lub zmianę EPS nierzadko będą prowadzone bez współdziałania, a czasem wręcz przy oporze, ze strony ich uczestników, a mogą wymagać przeprowadzania dowodów w innych państwach członkowskich.

25. Notariusz daje pod rozwagę Trybunału, a pośrednio też Komisji, że bez dostępu do infrastruktury instytucjonalnej przewidzianej w prawie Unii dla organów wykonujących funkcje sądowe notariusz nie będzie w stanie nie tylko efektywnie, ale w niektórych sprawach wręcz wcale, wykonywać rzetelnie funkcji organu wydającego i dbać o prawidłowość wydanych wcześniej EPS. Dotyczy to zarówno wszczynania z urzędu spraw w przedmiocie

³ Autentyczny przypadek z praktyki notariusza występującego z pytaniem prejudycjalnym.

⁴ Zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia 2020/1784 korzystanie ze tego aktu prawnego zastrzeżone jest dla niesądowych organów w państwach członkowskich wykonujących funkcje sądowe w sprawach cywilnych (art. 2 pkt 1 rozporządzenia 2020/1784).

uchylenia lub zmiany, jak i rozpoznawania wniosków o dokonanie takich czynności w odniesieniu do poświadczeń znajdujących się w obrocie prawnym.

26. Taki stan rzeczy w dłuższej perspektywie nie mógłby zaś nie odbić się na odbiorze w obrocie prawnym EPS wydawanych przez organy pozasądowe. Dla zachowania jednolitości samego poświadczenia i wywieranych przez niego skutków we wszystkich państwach członkowskich niezbędne jest zachowanie jednolitości także w odniesieniu do instytucji organu wydającego, która w art. 64 zd. 2 rozporządzenia 650/2012 uregulowana jest jednolicie⁵. Jeśli jednolitość instytucji organu wydającego zostanie przełamana poprzez wprowadzenie organów pierwszej (sądowych) i drugiej (pozasądowych) kategorii – pracujących na różnych zasadach i z różnym zakresem dostępności do infrastruktury instytucjonalnej – będzie to w efekcie prowadziło do pojawienia się w realiach obrotu prawnego również EPS pierwszej i drugiej kategorii. Należy w tym kontekście przypomnieć, że istnieją państwa członkowskie, gdzie funkcje organów wydających powierzono wyłącznie organom pozasądowym⁶.

27. Sygnalizowanej tu trudności nie rozwiązuje nadzór judykacyjny powierzony przez prawodawcę unijnego każdocześnie sądom (art. 72 ust. 1 zd. 3 rozporządzenia 650/2012). Kognicja sądów rozpoznających środki odwoławcze od rozstrzygnięć organów wydających jest bowiem ograniczona do sprawdzenia zasadności ocen organu wydającego w zakresie prawidłowości EPS i nie rozciąga się na bezpośrednie monitorowanie poprawności poświadczeń i wszczynanie z urzędu postępowań w tej kwestii. Sądy rozpoznające środki odwoławcze same nie zapewnią poprawności znajdujących się w obrocie prawnym EPS i nie zastąpią organu wydającego w ustaleniu okoliczności faktycznych lub stanu prawnego niezbędnych do dokonania takiej oceny, nawet jeśli sądy odwoławcze w kwestii tej poprawności mają ostatnie słowo.

28. W kontekście roli sądów w postępowaniach dotyczących EPS przypomnieć można, że jeszcze w projekcie rozporządzenia 650/2012 prawodawca unijny zakładał powierzenie kompetencji organów wydających wyłącznie sądom (art. 37 ust. 2 projektu rozporządzenia 650/2012), które występują przecież we wszystkich państwach członkowskich. Ostatecznie

⁵ M. Margoński, Europejskie poświadczenie spadkowe, Warszawa 2022, s. 451, 662.

⁶ Z notyfikacji dokonanych przez państwa członkowskie dostępnych na portalu e-justice wynika, że funkcje organów wydających powierzono wyłącznie notariuszom w Belgii, Estonii, Francji, Włoszech, Łotwie, Luksemburgu, Niderlandach, Rumunii, zaś w Hiszpanii, Austrii, Chorwacji, Węgrzech, Malcie, Czechach i Polsce funkcje organów wydających dzielone są (na różnych warunkach) między sądy i notariuszy; administracyjne organy wydające występują zaś w Finlandii i Szwecji.

jednak nie tylko państwom członkowskim powierzono ocenę, które z dostępnych w ich systemach prawnych organów lepiej wykonają funkcję organu wydającego, ale też większość państw członkowskich nie powierzyła tej funkcji wyłącznie sądom⁷. W wielu państwach członkowskich sędziowie, czy inni orzecznicy sądowi, zostaliby bowiem, gdyby mieli pełnić funkcję organu wydającego, skierowani do zadań im obcych z punktu widzenia ich funkcji w prawie krajowym, w których osoby te mogłyby nie odnaleźć się w sposób oczekiwany dla zapewnienia efektywności EPS. W Polsce, gdzie strony mogą wybrać między sądami a notariuszami jako organami wydającymi, istnieje po stronie obywateli bardzo wyraźna preferencja w kierunku notariatu. Gdyby notariusze polscy mieli odsyłać strony każdorazowo do postępowań sądowych, gdyż wydawane przez notariuszy EPS stałyby się w innych państwach członkowskich w dłuższej perspektywie poświadczeniami traktowanymi jako EPS drugiej kategorii (por. nb. 26), odbywałoby się to ze szkodą dla interesów stron.

29. Za wnioskiem, iż organ wydający prowadzący postępowanie w przedmiocie uchylenia lub zmiany EPS wykonuje funkcje sądowe przemawia także systematyka rozporządzenia. W art. 66 ust. 5 rozporządzenia 650/2012 prawodawca unijny uznał za konieczne wprowadzenie – dedykowanej w dużej mierze pozasądowym organom wydającym – proceduralnej ścieżki przeprowadzania postępowania dowodowego w innych państwach członkowskich. Wiąże się to z okolicznością, że na etapie wydawania EPS sprawa nie może mieć charakteru spornego (art. 67 ust. 1 zd. 2 lit a rozporządzenia 650/2012). Organ wydający EPS nie jest więc powołany do rozstrzygania spraw spornych i w ocenie notariusza nie jest tym samym sądem uprawnionym do sięgania po instrumenty współpracy sądowej w sprawach cywilnych przeznaczone dla sądów⁸. Sytuacja zmienia się jednak radykalnie już po wydaniu EPS – w fazie postępowania w przedmiocie jego uchylenia lub zmiany, gdzie organ wydający musi rozstrzygać także sprawy sporne. W art. 71 rozporządzenia prawodawca nie powtórzył dlatego regulacji zbliżonej do art. 66 ust. 5 rozporządzenia 650/2012.

30. Notariusz jest zdania, że w niniejszej sprawie wykonuje funkcje sądowe w zakresie uzasadniającym przyjęcie, że uprawniony jest do wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym relewantnym dla rozstrzygnięcia w przedmiocie uchylenia lub zmiany EPS. Wyniki postępowań w sprawach C-658/17, WB oraz C-387/20, OKR nakazują jednak notariuszowi zachować pokorę w zakresie własnych ocen swojego statusu na gruncie prawa Unii. Z tego

⁷ Z notyfikacji dokonanych przez państwa członkowskie dostępnych na portalu e-justice wynika, że wyłącznie sądy są organami wydającymi w Bułgarii, Niemczech, Grecji, Cyprze, Słowenii.

⁸ Porównaj jednak pytanie prejudycjalne Amtsgericht Lörrach, jako niemieckiego organu wydającego w sprawie o wydanie EPS, rozpatrywane w sprawie C-187/23, Albausy.

względu notariusz materię kompetencji do złożenia pytania prejudycjalnego uczynił przedmiotem odrębnego pytania o charakterze wstępnym.

3. Znaczenie materii objętej pytaniem drugim i trzecim dla rozpoznania sprawy

31. Notariusz wszczął z urzędu postępowanie zmierzające do wyjaśnienia podstaw uchylenia lub zmiany znajdującego się w obrocie prawnym EPS. Kausalna dla wszczęcia tego postępowania była postawa banku, która w ocenie notariusza pozwalała przyjąć, że bank ma merytoryczne podstawy do poddawania w wątpliwość prawidłowości przedstawianego mu EPS. Opierało się to na założeniu, że bank profesjonalnie i rzetelnie podchodzi do oceny skutków przedkładanego mu poświadczenia. Ze względu na uporczywe kwestionowanie przez bank skutków prawnych przedmiotowego EPS, a także centralną rolę banku w wyjaśnieniu wątpliwości co do stanu faktycznego, bankowi nadany został status uczestnika postępowania.

32. Postępowanie krajowe znajduje się w fazie końcowej, na końcu której zostanie wyrażona ostateczna ocena kwestii zachodzenia podstaw do uchylenia lub zmiany wydanego EPS. Zakończenie postępowania będzie jednocześnie wiązało się z koniecznością rozliczenia jego kosztów. Na koszty te składają się wynagrodzenie należne notariuszowi za podjęte w sprawie czynności, koszty niezbędnych tłumaczeń na język niderlandzki pism kierowanych w toku postępowania do banku oraz koszty doręczeń.

33. Ustawowy model solidarnej odpowiedzialności stron czynności notarialnych, formalnie odnoszący się zresztą jedynie do wynagrodzenia notariusza, nie do innych kosztów postępowania, jest w praktyce także w wypadku tegoż wynagrodzenia jedynie punktem wyjścia do stosowania zwyczajowych dyrektyw, które w praktyce obrotu prawnego wykształciły się w zakresie rozkładania między stronami szeroko pojętych kosztów notarialnych.

34. Jedną z takich dyrektyw jest ponoszenie kosztów postępowania spadkowego przez spadkobiercę. Koresponduje to z regulacją materialnoprawną, która z kosztów postępowania spadkowego czyni jedną z kategorii długów spadkowych (art. 922 § 3 KC). Z drugiej strony jednak zasada, iż koszty postępowania spadkowego obciążają spadkobiercę dotyczy kosztów

postępowań zasadniczo niezbędnych dla uzyskania lub potwierdzenia statusu spadkobiercy⁹, niekoniecznie zaś postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany EPS.

35. Inną dyrektywą regulującą rozkład kosztów postępowania jest uwzględnianie zakresu przyczynienia się danego uczestnika do konieczności dokonania danej czynności lub powstania jej cząstkowych kosztów. Kwalifikowaną odmianą tej dyrektywy jest obciążanie strony kosztami wywołanymi jej – jak ujmuje się to w krajowym postępowaniu sądowym w art. 208 kodeksu postępowania cywilnego – postępowaniem niesumiennym lub oczywiście niewłaściwym.

36. W niniejszej sprawie notariusz nie przewiduje raczej obciążania kosztami postępowania rodziców spadkodawczyni, którzy nie są jej spadkobiercami, a nie można im w świetle poczynionych ustaleń postawić żadnego zarzutu w zakresie rzetelności co do współdziałania w ustaleniu stanu podlegającego poświadczeniu na etapie wydania EPS. Notariusz kończąc postępowanie, będzie musiał tym samym zdecydować o rozłożeniu kosztów postępowania głównie między spadkobierczynię testamentową wylegitymowaną EPS a bank. Możliwością wchodzącą w grę jest także odstąpienie od pobrania kosztów od stron z uwagi na okoliczności danej sprawy i w rezultacie pokrycie tych kosztów przez notariusza.

37. Stawia to notariusza przed pytaniem o ocenę postawy banku, która była w przedmiotowej sprawie kausalna dla wszczęcia postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany EPS. Dokonaniu takiej oceny w świetle rozliczenia kosztów postępowania służą oba pytania zasadnicze.

38. W drugim pytaniu notariusz zmierza do ustalenia, czy rozporządzenie pozostawia przestrzeń do zastosowania prawa krajowego w zakresie kosztów postępowania i nie sprzeciwia się obciążeniu takimi kosztami także osoby, która nie była uczestnikiem pierwotnego postępowania o wydanie EPS, nie składała wniosku o jego uchylecie lub zmianę, a stała się uczestnikiem postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany EPS ze względu na kwestionowanie skutków legitymacyjnych poświadczenia. Tym samym notariusz pyta o ewentualne wynikające z prawa unijnego ramy dla uregulowania kwestii kosztów w prawie krajowym lub wykonywania na płaszczyźnie stosowania prawa krajowego własnej

⁹ W niniejszej sprawie: otwarcia i ogłoszenia testamentu, zawarcia umowy prorogacyjnej, przyjęcia spadku, wydania aktu poświadczenia dziedziczenia i EPS

kompetencji do rozłożenia ciężaru kosztów w sposób odbiegający od wynikającej z ustawy odpowiedzialności solidarnej.

39. Gdyby odpowiedź na pytanie drugie była negatywna, wykluczałoby to obciążenie banku kosztami postępowania. Jednocześnie w przyszłości miałyby z pewnością wpływ na decyzje organów wydających o wszczynaniu z urzędu postępowań w przedmiocie uchylenia lub zmiany EPS. Jeśli odpowiedź na pytanie drugie byłaby pozytywna, notariusz jako organ wydający rozstrzygając o zakresie obciążenia banku kosztami postępowania silnie uwzględniałby z kolei, w jakim stopniu bank odmawiając uznania skutków legitymacyjnych EPS, naruszył normy prawa powszechnie obowiązującego. Odpowiedź na pytanie trzecie będzie przy zakończeniu postępowania krajowego kluczowa dla rozstrzygnięcia o zakresie obciążenia banku kosztami postępowania, gdyby odmowa uznania skutków poświadczenia była z jego strony nieuprawniona.

4. Rozważania prawne dotyczące przedmiotu drugiego pytania prejudycjalnego

40. Zakres możliwego uzupełniania dość zrębowej proceduralnej regulacji EPS regulacjami prawa krajowego budzi w dyskursie prawniczym kontrowersje¹⁰. Kontrowersje te nie dotyczą jednak kosztów postępowania. Prawodawca unijny pozostawia je bowiem w rozporządzeniu 650/2012 zupełnie poza zakresem regulacji i wydaje się, że przekazał je do rozstrzygnięcia prawu krajowemu. Jest to materia w gruncie rzeczy dość techniczna i trudno by regulować ją na poziomie prawa unijnego.

41. Wydaje się zatem, że zachowaniem ogólnych ograniczeń wynikających z prawa unijnego, w szczególności zasady niedyskryminacji, sposób uregulowania kosztów postępowania pozostawiony został prawodawcom krajowym i praktyce stosowania prawa krajowego przez organy wydające. Prowadzi to tym samym do wniosku, że dopuszczalne wydaje się obciążenie zgodnie z prawem krajowym kosztami każdego uczestnika postępowania o uchylenie lub zmianę EPS.

42. Obciążenie tymi kosztami *in casu* banku wchodzi tym samym w grę, jeśli zaliczenie banku do uczestników tego konkretnego postępowania uznać za prawidłowe. Rozpatrując przedmiotową sprawę, notariusz przyznał przymiot uczestnika bankowi, uznając, że w

¹⁰ Szerzej M. Margoński, Europejskie poświadczenie spadkowe, Warszawa 2022, s. 278 i n.

okolicznościach rozpatrywanej sprawy uporczywe kwestionowanie przez bank skutków legitymacyjnych EPS doprowadziło do powstania po stronie banku interesu prawnego w rozstrzygnięciu sprawy o uchylenie lub zmianę poświadczenia. Jej efekt wpłynie bowiem na ewentualną odpowiedzialność odszkodowawczą banku z tytułu owego kwestionowania skutków legitymacyjnych EPS albo odpowiedzialność taką wykluczy. Zaliczając w okolicznościach rozpatrywanej sprawy bank do kręgu uczestników postępowania, notariusz dążył jednocześnie do zapewnienia efektywności postępowania wyjaśniającego w przedmiocie przesłanek uchylenia lub zmiany, które w aktualnym stanie rozwoju prawa Unii byłoby utrudnione bez zagwarantowanego dostępu pozasądowych organów wydających do infrastruktury instytucjonalnej, na czele z rozporządzeniem 2020/1784. Ze względów, które zostaną przedstawione dalej, notariusz uważa wreszcie, że postępowanie o uchylenie lub zmianę EPS powinno być zasadniczym trybem badania prawidłowości EPS i uchylenia jego skutków legitymacyjnych. Notariusz uważa przyznanie bankowi statusu strony za kwestię ostatecznie rozstrzyganą w postępowaniu krajowym i ewentualnie weryfikowaną w krajowym postępowaniu zażaleniowym.

5. Rozważania prawne dotyczące przedmiotu trzeciego pytania prejudycjalnego

43. W piśmiennictwie wskazywane są dwie płaszczyzny, na których podmioty prawa prywatnego miałyby być uprawnione do odmowy uznania skutków legitymacyjnych przedstawianego im EPS. Pierwszą jest autonomia woli, której znaczenie w tym kontekście akcentowane jest przede wszystkim w piśmiennictwie niemieckim¹¹. W ujęciu tym podmioty prawa prywatnego mają być uprawnione do oceny, czy przedstawiany im poświadczony odpis EPS w satysfakcjonujący z ich punktu widzenia sposób wykazuje przymiot spadkobiercy. Twierdzenia takie opiera się między innymi na wskazaniu na nienormatywny charakter motywu 69 zd. 3 rozporządzenia 650/2012 i zawężeniu prawnego obowiązku uznawania skutków legitymacyjnych EPS do organów państw członkowskich.

44. W pierwszej kolejności podnieść należy jednak, że brak jest podstaw do przyjęcia tezy, jakoby obowiązek respektowania skutków legitymacyjnych EPS skierowany został wyłącznie do organów państw członkowskich. Art. 69 ust. 1 rozporządzenia rozumieć należy raczej jako zastrzegający obowiązek respektowania tych skutków w obszarach prawnych państw

¹¹ Tak m.in. A. Dutta: w: Münchener Kommentar zum BGB, art. 69 rozp. spad., nb. 22; C.F. Nordmeier, w: Hüßtege/Mansel, BGB, Rom-Verordnungen - EuErbVO – HUP, art. 69 rozp. spad., nb. 35; J. Kleinschmidt, w: Jurus Praxis-Kommentar zum BGB, art. 69 rozp. spad., nb. 40 – szeroko M. Margoński, Europejskie poświadczenie spadkowe, Warszawa 2022, s. 570 i n. i cytowana tam dalsza literatura.

członkowskich, w tym przez podmioty prawa prywatnego. W sytuacjach, w których prawodawca unijny kieruje regulacje rozporządzenia jedynie do państw członkowskich czy ich organów, znajduje to odzwierciedlenie w treści formułowanych przepisów (por. art. 4 rozporządzenia 650/2012).

45. Notariusz uważa też w analizowanym kontekście wskazania na autonomię woli za oparte na nieporozumieniu. Jediną konstelacją, w którą przy odwołaniu się do autonomii woli podmiot prawa prywatnego mógłby odmówić respektowania przedstawianego mu EPS jest sytuacja, gdy podmiot taki podejmuje dopiero decyzję o związaniu się węzłem zobowiązaniowym ze spadkobiercą¹². W sytuacji natomiast, gdy dłużnik spadkowy jest już związany stosunkiem zobowiązaniowym ze spadkobiercą, np. poprzez wstąpienie tego ostatniego w stosunek zobowiązaniowy spadkodawcy, nie może być mowy o żadnej autonomii woli w zakresie sposobu wykazania przymiotu spadkobiercy. Postępowanie spadkowe ma w sobie element publicznoprawny. Jego efektem – tu wydanym EPS – dłużnik spadkowy związany jest jak każdy inny podmiot prawa. Odmowa świadczenia na rzecz spadkobiercy wylegitymowanego EPS jest naruszeniem zobowiązania i nie może mieć uzasadnienia w autonomii woli.

46. Notariusz nie ma wiedzy na temat tego, czy jest tak w belgijskim sektorze bankowym, ale istnieją w państwach członkowskich, a w każdym razie w Polsce, całe sektory świadczenia usług, w których silne gospodarczo podmioty systemowo i notorycznie odmawiają świadczeń finansowych należnym osobom fizycznym, w tym konsumentom. Notariusz uważa za nieakceptowalne postulaty przyznawania dłużnikowi kompetencji do oceny tego, czy wierzyciel z punktu widzenia owego dłużnika należycie wykazał swój przymiot spadkobiercy przez przedstawienie odpisu EPS. Efekt przyznania dłużnikowi spadkowemu takiej kompetencji byłby nietrudny do przewidzenia: spadkobierca nigdy nie zdołałby swojego statusu wykazać należycie w ocenie dłużnika spadkowego.

47. Drugą płaszczyzną, na której relatywizowane bywają skutki legitymacyjne EPS, jest charakter samego poświadczenia, które ma rzekomo być jedynie źródłem obalnego

¹² Tytułem przykładu potencjalny nabywca samochodu stanowiącego własność spadkodawcy, któremu przy negocjacji na temat zawarcia umowy sprzedaży przedkładany jest dowód rejestracyjny potwierdzający przysługiwanie własności pojazdu spadkodawcy i odpis EPS mógłby uznać EPS za niewykazujący należycie sukcesji spadkowej i uzależnić zawarcie umowy od przedstawienia mu np. miejscowego poświadczenia dziedziczenia. Ocena racjonalności takiego postępowania jest inną sprawą, ale autonomia woli kupującego (który nie jest związany żadną wcześniejszą umową przedwstępną obligującą go do nabycia) pozwala na odstępnie od zawarcia umowy ze względu na brak gotowości do oparcia się na EPS.

domniemania prawidłowości poświadczanego stanu prawnego¹³. W ekstremalnym ujęciu EPS jest jedynie prowizorium – efektem wstępnej oceny stosunków prawnosпадkowych¹⁴, a prawidłowość wynikających z jego domniemań może być w każdym razie oceniana jako kwestia wstępna także w postępowaniach sądowych państw użycia poświadczenia. Autorzy niemieccy wskazują w tym kontekście, że EPS nie może zmieniać stanu materialnoprawnego¹⁵ i został stworzony jako źródło domniemania poświadczanego stanu, nie zaś wiążący środek jego stwierdzenia¹⁶. W rezultacie EPS ma skutkować jedynie odwróceniem ciężaru dowodu w państwie użycia, a poprawność poświadczanego stanu prawnego może być tam kwestionowana i badana poza postępowaniem o uchylenie lub zmianę EPS. W takim ujęciu w niniejszej sprawie bank byłby uprawniony do niepodporządkowania się treści EPS i kierowania spadkobierczyni na drogę postępowania sądowego o zapłatę w Belgii.

48. Notariusz wskazuje jednak, że EPS które stanowiłyby jedynie załączek dowodu i punkt wyjścia do postępowania dowodowego w zakresie statusu podmiotu legitymowanego poświadczeniem w poszczególnych państwach członkowskich, byłoby instrumentem o znikomej efektywności. Rozporządzenie 650/2012 przewiduje nie tylko zasadę koncentracji jurysdykcji w jednym państwie członkowskim, ale też w państwie wydania EPS, które jest zazwyczaj państwem wykonującym ową skoncentrowaną jurysdykcję, ogniskuje jurysdykcję do przeprowadzania postępowań o uchylenie lub zmianę EPS. W konsekwencji poprawność poświadczenia nie może być oceniana przez organy innych państw członkowskich, w tym sądy państw użycia poświadczenia. Gdyby w prowadzonych przez nie postępowaniach wątek statusu spadkowego podnoszony był jako kwestia wstępna, powinna ona podlegać rozpatrzeniu z uwzględnieniem EPS, którego treścią sądy w państwie użycia są związane. EPS jest bowiem formą integracji prawnej idącą dalej niż klasyczny obowiązek uznawania orzeczeń. Za takim ujęciem EPS przemawia także jednolita konstrukcja EPS i jego skutków we wszystkich państwach członkowskich, która nie mogłaby być utrzymana, gdyby w każdym państwie członkowskim skutki EPS mogły być weryfikowane na podstawie miejscowych reguł dowodowych.

¹³ Szeroko M. Margoński, Europejskie poświadczenie spadkowe, Warszawa 2022, s. 492 i n. i cytowana tam literatura.

¹⁴ F. Maoli, Remarks on the European Certificate of Succession, The European Legal Forum 2017, nr 1, s. 9, gdzie mowa jest o „provisional nature”, w związku z tym, że poświadczenie „does not constitute a definitive and indisputable assessment of the elements certified”.

¹⁵ A. Dutta, w: Münchener Kommentar zum BGB, art. 69 rozp. spad., nb. 24.

¹⁶ C.F. Nordmeier, w: Hüßtege/Mansel, BGB, Rom-Verordnungen - EuErbVO – HUP, art. 69 rozp. spad., nb. 13.

49. Czy EPS trafnie, czy nietrafnie odzwierciedla stan materialnoprawny, podlega tym samym ocenie jedynie w państwie wydania. W państwie użycia natomiast EPS zwalnia wylegitymowanego spadkobiercę z ciężaru dowodu w zakresie poświadczonego statusu w sposób wiążący zarówno dla uczestników obrotu prawnego, jak i sądów konfrontowanych ewentualnie z tym aspektem jako kwestią wstępną¹⁷. Bank odmawiający uznania skutków legitymacyjnych EPS wydaje się tym samym naruszać normy prawa powszechnie obowiązującego.

50. Podstawę zawieszenia postępowania zażaleniowego stanowi odpowiednio stosowany art. 177 § 1 pkt 3¹ KPC.

NOTARIUSZ

Dr. iur. Marcin Margoński

¹⁷ W tym kierunku także opinia RG M. Camposa Sáncheza-Bordony z 29 kwietnia 2021 r. w sprawie C-301/20, pkt 34.